

DEBRECZENI HIRLAP

Első sorozat árak.		Felelős szerkesztő		Szerkesztőség Csapó-utca 9. sz.	
12 hónapra	18 korona	K u t a s i I m r e .		Kiadóhivatal Csapó-utca 9. sz.	
6 hónapra	10 " "			Hirdetések a legmérsékeltbb árszámítás mellett vétetnek fel	
3 hónapra	6 " "				
1 hónapra	2 " "				

A közönség és az iskola.

Debreczen, okt. 8.

A nemzetközi tanügyi sajtó kongresszus a közelmúltban Párisban tartotta a tanügy emelése tárgyában, a világ minden részéből összesereglett hírlapírók és tanfériak élénk részvétele mellett üléseit. Ezen gyűlésből kifolyólag igen megszívlelendő és életre való eszmék vettek fel a tárgyalás folyamán. A többiek között arról is volt szó, hogy miként lehetne az iskolának nagyobb mérvben megnyerni a társadalmat a mi volna az, a mely a közönséget közelebb hozná és érdeklődését fokozná az iskolaügyek iránt. Több okos eszme vetetett fel, de egy indítvány különös nagy tetszéssel fogadtatott; ez az indítvány oda konkludál, hogy a napi sajtóban kellene nagyobb propagandát csinálni az iskola ügy érdekében s a sajtó útján kellene megkedvetelni a nagyobb érdeklődésre huzdítani a társadalmat és pedig alkalmas tanügyi cikkek közrebocsátásával, hogy ez által nagyobb érdeklődés éressék el az iskolaügyet illetőleg. Ezen indítvány nagy tetszésel és lelkesedéssel fogadtatott.

Csak helyeselni lehet az eszme felvetését, a melyről a magyar tanítóknak szintén nem árt egy kis elmélkedés.

A kérdés igen életre való és nagyon is megszívlelendő, mert valjuk meg, hogy

egyedül a sajtó az, mely nagyobb és általánosabb érdeklődés felköltésére képes. Ma már, a ki egy porszemmet numerál a társadalomban, olvas s ez olvasásból kifolyólag érdeklődése bizonyos dolgok iránt nagyobb lesz a tettvégya bizonyos irányban kialakul. A politika iránti nagyobb érdeklődést is leginkább a politikai lapok és cikkek olvasása ébreszthetné fel a nagy közönségben. Miután a nagy közönség tanügyi lapokat nem olvas, de ezt kívánni nem is lehet, nincs más mód, mint a napi sajtóban gyakrabban, rendszeres tanügyi rovatban, a közönséget érdeklő, tanügyet nevelést irányító cikkekben a társadalmat ez ügynek megnyerni. És ez könnyen elkerülhetne is, mert a magyar társadalomban meg van az iskolaügy iránti fogékonyság, csak élesztetni kell, hogy tágra gyuladjon. Már pedig, ha a nagy közönség némi érdeklődését az iskolaügy iránt fel tudjuk ébreszteni, akkor nyert ügyünk van. A nagy közönség túlnyomó része — addig még keveset érdeklődött az iskolaügyek iránt; ennek okát abban is lehet keresni, hogy a sajtóban nem sűrűen foglalkoznak az iskolaügyet érintő dolgokkal, sőt vannak egyes lapok, melyek egyáltalában ilyenekkel nem foglalkoznak, ha teszik is, azt is csak a látogatásért, akkor is olyan hurokat pengetnek melyek az ügynek inkább ártanak, mint használnak. Csak nem régiben is egy bün

tetési esetből kifolyólag, milyen hajsza keletkezett! Ezen áldatlan herceze-hurczának az iskola adja meg az árát, mert a szülők nagy része terrorizálva lesz s elidegenedik az iskolától és érdeklődése az iskola iránt megcsappan. Már pedig a szülőknek a nagyközönségnek érdeklődését nem lehet mellékes dolognak tekinteni, nem szabad könnyedelműen figyelmen kívül hagyni, mert igen sok mulasztást kell még helyrehoznunk és még igen sok tenni való várunk a tanügy mezején.

Hogy nagy haladás észlelhető a tanügyi terén, az kétségtelenül bizonyos, de azért tökéletesen még sem elégítheti ki az embert. Nézzünk csak körül egyes községekben a látni fogjuk, hogy ahova a kultúra nem igen hatolhatott be, mennyire hátra vannak még, mennyi itt a tenni való és mennyi jóakaratra van még szüksége a kulturának. Beismerhetjük, hogy ez állapotokat egy csapásra megváltoztatni nem lehet, de mégis több jóakaratot szeretne látni az ember a községek némelyike részéről az iskolaügyet illetőleg.

Általánosan közkelettségű kir. tanfelügyelőnk, erélyes kézzel, a legnagyobb buzgósággal működik e megye tanügyének emelése körül, eredményes működése hathatósan ki is domborodik, de az ő t a p i n t a t o s e l j á r á s a a felekezeti iskolák némelyikén teljesen meg-

Tárcza.

Kegyetlenség.

Egy este több barátomon kívül Vaubert kisasszony is meglátogatott egy rokonával, Dubrail ural. Ez utóbbi, aki a szalon tulsó sarkában ült, beszélgetés közben egyszer csak így szólt:

— Istenem, ugyan ki ne dicsekedhetnék azzal, hogy életében legalább egyszer igazságtalan vagy kegyetlen nem volt?

Én Vaubert kisasszony mellett ültem. E megjegyzésnél összereszttem. Megmagyaráz hatatlan módon elsápadt a szép arcza, s büszke szemeiben mélységes szomorúság látszott. Mintha valami kínos emléket akarna elűzni, kezeivel végigsimította a halantékát, amelyen már egy egy ezüst szál is fénylett s aztán mintha szűkségét érezné annak, hogy egyszerre kitérje a szívét valaki előtt, egész halkán így szólt hozzám:

— Ez igaz! Nagyon igaz! Látja az én szeledségemet és örök nyugodtságotam önök nagyon dicsérik, pedig én is csak azután lettem jólelkű, a mikor már előbb nagyon kegyetlen voltam... Még pedig milyen kegyetlen.

Nem várta aztán, hogy kérdezősködjem, hanem maga kezdett el beszélni:

A normandiai tengerparton történt egy fürdőhelyen, öt évvel a háboru után. Egy fogadóban laktunk az anyámmal és egy rokonommal, André Dubrailal. Egészen fiatal éány voltam s tudtam, hogy csinos vagyok.

Erre büszke voltam s kacér, sőt kissé szemtelen lettem.

A fogadó vendégei közül csak egy tetszett nekem. Szép, magastermetű, körülbelül harmincz éves ember volt, akinek nemes szabályos vonásai nagy erélyre, de egyszer mind kétségbeesésre is vallottak. Olyan volt, mint valami katona. Az inasa az ételeket fölhordta neki a szobájába, mindig nagyon gondolkozva és egyedül járt kelt fekete tiszti köpenyben. — Ugy látszott, hogy senkit sem ismer és nem is köszöntött soha senkit.

Mindez nagyon különös dolognak tetszett s izgatta a kíváncsiságomat. Ugy intéztem a dolgot, hogy egyszer mégis megszólítottam. Alig válaszolt a kérdéseimre, igen hideg hangon. Mégis azt képzeltem, hogy nagy, nyugtalan szemeiben az öröm tüze villant meg. Jól játszott, szórakozottsággal, melynek regényes ostobaságát csak a fiatal-ságom men'heite, elejtettem a keztyűmet. Zavarba jött, de tovább ment, anélkül, hogy a keztyűmet fölvette volna.

Ettől a pillanattól fogva kitért előlem s épen nem tanusított több udvariságot irántam, mint mások iránt. Amint meglátott, mindjárt megfutott előlem. A rokonom, Dubrail észrevette ezt s gunyos megjegyzéseket mondott róla, mert féltékeny volt rám s az idegenben vetélytársat látott. Ugy tettem, mintha mit sem törődném ezzel az emberrel, akit csak tisztelnék nek hivatunk, de magamban nagyon dühös voltam rá, mert azt képzeltem, hogy megsértett.

Két apró dolog történt ezután, aminek

következtében a bosszuságom ellenszenvvé majd heves gyűlöletté fejlődött.

Egy reggel séta közben a tengerparton egy öreg asszony ment előttem, aki egy nagy kosár zöldséget vitt a hátán. Velem szemközt jött a tisz. Az ut keskeny volt s az öreg asszony nem tudta, hogyan térjen ki előle; zavarában megbotlott s a kosár leesett a hátáról. Odaugrottam, összeszedtem a kosárba a zöldséget s föladtam a hátára, még mielőtt a tisz odaérhetett volna. S aztán így szóltam:

— Nem értem, hogy egy férfi hogy lehet ny udvariatlan, hogy nem segít ennek az öregnek!

— Rendkívül sajnálom, hogy nincs nálam a tárczám! kérem, adjon egy pár sout ennek a szerencsétlen öreg asszonynak:

A tisz nagy zavarban volt; azt hiszem meg akarta magyarázni, hogy nem tudott elég gyorsan segítségére sietni az öreg asszonynak. Meglátszott rajta, hogy ez bosszszantja őt. Remegett az ajka, de nem szólt egy szót sem; megint elkomorult az arcza, makacsul hallgatott s tovább ment anélkül, hogy adott volna valamit az öreg asszonynak.

Ez volt az első eset, hogy egy ismeretlenlől valamit kértem s ez volt az első eset, hogy a kérésemet nem teljesítették. Rendkívül bosszus voltam, mikor visszamentem a fogadóba, Elbeszéltem az esetet a rokonomnak s nem került nagy fáradságomba, hogy őt is megnyerjem a magam nézetének. — Megígért, hogy a tisztnak a legelső találkozás alkalmával megmondja a maga véle-

török. Igérnek neki fűt, fát, de azért nem tesznek semmit, marad minden a régi-
giben.

A tanítói fizetések silány volta miatt, egyes községek nem kapnak kvalifikált tanítót, de hogy is kívánhatnák, hogy találkozzék ember, aki 8 évi iskolázás után vállalkozék 500—600 koronáért az ige hirdetésére. Én azt hiszem, ha bármennyire idealista volna is az illető, csakhamar megszöknék, mert az ige hirdetése is csak úgy ér valamit, ha az ember gyomra nem korog. Pedig elmondhatjuk, hogy 500—600 korona évi fizetésből megélni teljes lehetetlenség. A helyett, hogy feljavítanák a fizetéseket a tisztesség határáig, megelégesznek holmi kasza, kapa és malterozókanalat kerülő népségekkel, akik a tanügyet — gondolhatjuk — milyen virágzásra emelik. Vannak járások, a melyekben feltűnő sok az oklevél nélküli, a tanítói nevet bitorló egyén, akik csak a népoktatásnak kerékkötői, hogy úgy mondjam: átkai.

Első sorban ezeket az atyfiakat kell kiakolbolítani az iskola szent csarnokai-
ból, menjenek fát vágni, avagy az ország-
utra követ törni, ez a működési tér való a csirizestáltól elszalasztott individuumok-
nak. Miért nem próbálkoznak a papi, ügy-
védi és a többi állásokkal, miért lehetnek éppen tanítók? Ezt a problémát szeret-
ném, ha valaki megfejtené. Hát e pályára
mindenki jó? Addig, míg Magyarországon
ilyen megtörténhetik, a népoktatás teljes
virágzását el nem érheti. Ez pedig baj
lenne, mert a népek története az élet
adataival tanuskodik arról, hogy csak az
a nép gyarapodik erkölcsökben, vagyono-
sodásban, csak az biztosítja magának a
szabadságot és önállóságot, mely eléggé
művelt, ellenben nyomorognak, szolgaságba
merülnek, végre egészen elbuknak azon
népek, melyek a tudatlanság sötéttségében
botorkálnak.

Tagadhatlan, erős küzdelmek várnak még reánk, ha a tanügyet arra a magas-

latra akarjuk emelni, ahova az fontossá-
gánál fogva való. Fel kell tehát használni
minden alkalmat és módot, hogy a tanü-
gyet a virágzás fokára emelhessek. Én
hiszem és biztos reményem is, hogy a
sajtó legnagyobb része készséggel meg-
nyitja hasábjait a tanügyet megkedvelte
alkalmas cikkeknek és segítségére lesz a
tanügy munkásainak ez irányban: műkö-
désükben.

Magda Pál.

Nem lesz adóhátralék.

Debreczen, okt. 8.

Amit eddig véges emberi elmével még
remélni sem tudtunk, elkövetkezik az idő,
hogy Magyarországon nem lesz adóhátralé-
kos polgár, mindenkori örömmel fizeti ki adó-
ját, az adóvégrehajtók jól megérdemelt nyu-
galomba vonunak és ami eddig az adózók
ingóságával történt, jövőben az adóvégre-
hajtást jelző dobokkal történik meg; elár-
verezik ezeket a kellemetlen szerszámokat.
Ezt a csodát pedig Kricsfalvy Lukácsnak
köszönheti majdan hálás nemzete, aki ja-
vaslatot dolgozott ki arra nézve, hogy akik
adójukat pontosan fizetik, azok egy-egy ál-
lami sorsjegyet kapnak jutalmul, melyet
esetleg nagy pénz, 50—200.000 koronát
nyerhetnek. Lesz-e ezután polgár és pol-
gárnő, aki nem örömmel sietne az adóhiva-
talokba, sőt megérjük, hogy a magyar ki-
rályi adófelügyelő urak ilyen hirdetéseket
ragasztatnak ki az utcásarkokra:

Adó nem fizetésre való fölhívás!

Az adóhivatalokban való óriási tolon-
gásokra való tekintettel, kéretik a t. cz.
adózó közönség, hogy adófizetéseit ezidő-
szerint tömegesen ne teljesítse.

Kricsfalvy Lukács terve a következő:

A polgároknak nagy teher az adó, az
adóbehajtással pedig minimalis számítás
szerint az állam évenként harmincz millió
a székesfőváros egy- és félmillió, a városok
és községek évi husz millió koronát vesz-

Megkönnyebbülten lélegzettünk fel mi-
kor a matrózok elvitték a mentő-állomásra.
Hárman maradtunk a kikötőben: én René
s a tiszt akinek szép arca most még sáp-
padtabb volt mint máskor s idegesen re-
megett.

Ez a sáppadság és a remegés határo-
zott ellentétben volt arczának erőyes voná-
saival.

René odament hozzá s így szólt:

— Uram, ha önt bátrabb embernek tar-
tanám, akkor önnek nem szavakkal fejezném
ki azokat az érzelmeket, amelyeket az ön
menthetetlen magaviselete ébresz bennem!

Az idegen rám tekintett; a borzasztó
sértést azonban nyugodtan végighallgatta,
csak a szemei rezzenetek össze. De nem vá-
laszolt egy szót sem.

Ez a hallgatás feldühösített engem s
gunyosan így szóltam:

— Hiába pazarolná a pofonokat, René
mert ennek az urnak még annyi bátorsága
sincs, hogy legalább a védekezésre föl-
emelje a kezét!

Az ismeretlen arczának minden izma
összerezzent, s aztán könyes szemekkel és
hebegve így szólt:

— Én nem vagyok gyáva, kisasszony,
de ön nagyon kegyetlen!... Végtelégül

tenek el. Ennek az állapotnak az orvosi-
sára adta ki Kricsfalvy Lukács ezeltől nyolcz-
nőnapal Adósorsjáték című munkáját, a
melyet akkoriban az egész magyar sajtó
melegén fogadott, s amelyről Darányi mi-
niszter is elismeréssel nyilatkozott a szer-
zőhöz irt levélben. A könyv mellett tör-
vénytervezet is van. A sorsjáték rövid
terve ez:

Aki az évnegyedek első felében be-
fizeti az odáig esedékes adóját és akinek
adóját hivatalból hónaponként előre levon-
ják: sorsjegyet kap és minden évnegyedben
tekintet nélkül az adó összegére ha leg-
alább évi hat koronára rug, nyerhet minden
évnegyedben ötven koronától egész két-
százezer koronáig terjedő készpénzt. A nye-
remények összege pedig évenként harmincz
ezer lenne. A gödöllői választókerület pol-
gárai az adósorsjáték dolgában szeptember
17-én értekezletet tartottak, amely most az
ország összes választópolgáraihoz és képv-
selőjelöltjeihez fölhívást intéz, hogy pártol-
ják az adósorsjátékot.

A burók szabadságharcza.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, okt. 8.

Kitchener proklamációja szerint Dél-Af-
rikában szeptember 15 ikével meg kellett
volna szünnie minden ellenségeskedésnek;
a Jaargerdrift, Gala, Pospact, Treeshill Vlak
fontein, Moedvilt és Elandsriverpoort mellett
vivott csaták eredménye amelyek az ango-
lokra fölötte kedvezőtlenek voltak azonban
másról tesznek tanúságot és még az angol
politika leglelkesebb hívei sem állíthatják
hogy a burók a nyári hadjáratot kevesebb
erővel és csekélyebb hadi szerencsével
kezdtek volna meg mint a múltban.

A londoni Daily Chronicle a burók je-
lenlegi heves támadásait egy elnyomott had-
sereg utolsó erőfeszítésének mondja amely
után a tökéletes vereség és a fegyverletétel
következik.

Há ez a lap azt véli, hogy naiv nézete
megegyezik a kormány és katonai körök né-
zetével, akkor ezeknek a köröknek az itélő
képasságát mégis csak kissé kevésre be-
csüli.

nehezemre esik a szerencsétlenséget be-
vallanom, mert én szerintem az a legbor-
zasztóbb dolog, mikor szánakoznak az em-
beren... s különösen, ha ön szánakozik
rajtam, kisasszony... De ön akarta, —
hát hallja titkomat: 1870 ben, mikor mint
műszaki tiszt felrobantottam a verneuil
hidat: a robbanás mindkét kezem fejét le-
tépte... csak nem emelhettem föl a kö-
penyemet, hogy harisnyába bujtattott csonka
karjaimat mutogassam önnek, s hogy ezek-
kel bizonyítsam be, hogy nem vagyok gyáva.

... Összeborzadtam, nagyon megbor-
zadtam, — folytatta tovább Vaubert kis-
asszony. A katonaköpenyes ur eltűnt, még
mielőtt bocsánatot kérhettem volna ezért a
szörnyű dologért, amit ellene elkövettem.

— És én lakoltam meg ezért, — szólt
közbe René Dubrail, aki odajött hozzánk,
— mert a szép unokahugom azután soha-
sem engedte meg, hogy szerelemről vagy
házasságról beszéljek neki, mert sohasem
tudja megbocsájtani nekem azt az igazság-
talanságot és kegyetlenséget, amelyet —
követett el!

Charles Foley

ményét s nagy haragotában még én is biz-
tattam erre.

Egy héteg nem látuk az idegent.

— Mindenesetre sejt valamit és fél, —
szóltam Renének s ő ezt el is hitte.

Egy este, bár vihar volt, sokáig a ten-
gerparton maradtunk s bámultuk a tájéző
hullámokat.

Egyszerre kétségbeesett kiáltás hallot-
tunk a kikötőben ahova gránitlépcső vezetett
el. A tiszt állott a lépcsőn s halálsápadt
arcval kiabált.

— Ott van! Ott van! Egy ember bele-
esett a tengerbe! Ott van!

René kiáltott:

— Egy ember belefutott a tengerbe! S
ön beéri azzal hogy csak segítségért kiabál s
mint valami asszony ide onna futkos! Még az
se jutt eszébe hogy azt a létrát leeresztette
volna neki!

René ledobta kabátját s bele akart ug-
rani a tengerbe, de a matrózok nem en-
gedték.

Egy matróz már letekintett a mélységbe
s így szólt:

— Látom a szerencsétlent... Nem
merült el s már megfogta a létrát; mászik
fölfele.

A matrózok csakhamar felhozták a kikö-
tőbe a vízbeesett embert.

Valóságban senki sincs kétségben a fölért, hogy a legutóbbi harcztéri események csak azt bizonyítják, hogy a háboru még beálhatatlan ideig fog elhuzódni.

A burok az utolsó két hét alatt az öszszes pontokon támadóan léptek fel s az angolok csak már a védelemre szorítottak. Az iránt már Londonban is tisztában vannak hogy ha angol részről akarnák a háborut befejezni ahoz nyílt támadás és a buroknak döntő megveretése volna szüksége.

Kithenner meg is tenné ezt de az ő állítása szerint kevés az embere.

Az angol kormány nem is hajlandó újabb csapatokat szervezni, ennek pedig valószínűleg az az oka hogy nincsen ember.

Az utolsó csapatszálitmány is nagyobbra használhatatlan volt. Ezrével küldték vissza az embereket Angliába.

Aglia kormánykörökben nyilván azt remélik, hogy az idő multával megtörik a burok ellenálló képessége, s ha embereket nem is de pénzt tud addig a kormány teremteni amíg a háboru ilyen befejezése bekövetkezik.

Ha azonban a burok megzavartatását vesszük tekintetbe úgy okvetlenül azt kell belátnunk, hogy Kithenner ebbeli reménye nem fog teljesülni.

Kétévi folytonos ellenségeskedés csak növelte a burokban a hazaszeretet és az angolok iránti gyűlöletet.

Azt úgy sem várhatják hogy meghódolás esetére visszakapják elhagyot farmjaikat ellenkezőleg biztosra vehetik hogy Ceylonba vagy Szent-Lonára szállítanak őket, ebbe pedig egy bur sem nyugodnék bele.

Legjobbban világítja meg a burok harci kedvét Delaroy csapatainak jelszava amely így szól: «Küzdünk a szerencsés vagy szerencsétlen végig».

A mai nap folyamán a következő táviratok érkeztek:

London, október 8.

Dundeelől jelentik a Timesnak tegnapi előtti kelettel: Szerdán elfogták Reitz miniszter fiát és Emez tábornok — unokaöccsét.

Kronstadt, október 8.

(Reuter.) Egy csapat osztrai Holmes őrnagy vezetése alatt október 1-én elfoglalta Mareitz paracsnoknak Sandrivertől északra fekvő táborát. A burok 2 halottat, 2 sebesültet és 20 foglyot vesztek. 17 kocsi 10 káré és 800 marha az angolok kezébe esett.

Fokváros, október 6.

Pertoriusz paracsnok egy Sterksroum közelében vívott ütközetben halálosan megsebesült. Monro ezredes mult hó 27-én eredményes ütközett vívott a barkly easti kerületben Myburg kommandójával. Az ellenség 11 halottat veszett.

Standerton, október 6.

Huszonkét bur, akiket Cornelia közelében Remington csapatai elfogtak mult éjjel ide érkeztek.

Szathmáry Arpád halála.

Debreczen, okt. 8.

Az aranyzivü Szaty bácsi immár ott fekszik hideg halottként a Rókus kórház halottas szobájában. Nagy hatalmas erejü művészete véget ért. Ő, aki játékaival annyi könnyet és mosolyt csalt ki a közönség szeméből, most hideg mozdulatlan mint a márványszobor.

Hogy mit veszített benne a magyar színészet, egyelőre még sem lehet állapítani. Az egész országban ismeretes volt ő s nagy tehetsége iránt mindenütt megtalálta az elismerést.

A debreczeni közönségnek meg igazán kedvence volt. Minden évben ünnep-szamba

ment, ha Szaty bácsi eljött vendégszerelőpeln.

Nem jó többé hozzánk a jó Szatyi bácsi. Meghalt, megölte a szíve.

Legyen áldott ez emlékezete!

Az elhunyt nagy művész életéből alkalom szerűnek találjuk feljegyezni a következőket:

Szathmáry Budapesten született, az orsz. színészegyesület nem egészen megbízható törzskönyvei szerint 1848-ban. Családtagjai ezzel szemben azt állítják, hogy ekkor már négyéves volt s így 57 éves korában hunyt el.

Életének folyásáról keveset beszélt, s fiai: Arpád, debreczeni színész, és Béla, vasuti tiszt sem tudnak bővebb részleteket. Ismert adatok után ezt lehet körülbelül megállapítani. Iskolái után, 18-20 éves koráig vásárossegéd volt. Ez idő alatt ébredt föl benne a vele született színészi hajlam (anyja Szathmáryné-Latkóczy Julia, a Nemzeti színház halhatatlan anyaszínésznője volt) s minden támogatás nélkül Kassára ment, ahol Latabár akkori társulatánál hat évig volt kórista.

Küzdelméi, nélkülözései fölött hallgatósága mélyeséges leplet vont. A Színészegyesület annalesi elárulnak legalább annyit, hogy hol működött a 80-as évek óta. — Ez évek kezdetén Mándoki, Aradi és Nagy Vincze társulatánál rakta le birnevének, népszerűségének alapjait. Tipusa volt a magyar az ősmagyar színésznek s nem csoda, hogy az Alföld nagyvárosai ünnepeiték mindig a legrajgóbb szeretettel.

1884-ben a budapesti Népszínház színpadán működött. Törülmetszett alakjai (Gonosz Pista, Zsiga cigány stb.) akár a népszínműben, akár operában (Kancsukoff herczeg) felejthetetlenek maradnak mindazok előtt, akik e régi jó világra vissza birnak emlékezni.

Mikor Ditrői a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója lett, sietett Szathmáry működését színházának biztosítani. 1894-96-ig Krecsányi és Komjáti társulatánál játszott, — Szegeden és Debreczenben, — 1896-ban a Vigszínház tagja lett s rövid megszakítással annak nagybecsült, szeretet tagja maradt, bekeövetkezett haláláig.

A Vigszínháznál kifjtt működéséről elég volna egy hatalmas alakítására rámutatni, amelynek párja ritkítva áll a színészalakítások történetében, — az Aranykakas Kraxelhuberjére. De ne bántsuk kihűlt szívét azzal, hogy erre és a hasonló zsánerü szerepeire emlékeztünk. Nem ez volt az ő ambíciója, az ő egyetlen álma. Igazán csak akkor érezte helyét a színpadon, ha szívének melegével, kedélyének mélységével könyeket csalt ki a közönség szemébe. Ez volt az eleme. S elvégre ő tehetett, neki ez szabad volt. Ő aki annyi könyvet csalt ki életében a színpadon, többet törült le jószágosan az életben. Nem borzolgatm hát alaposabban a színészi kvalitásait. Maga sem igen szerette az elméleteket. »Szaty ur« volt ő, egy egész fogalom s aki ilyenképpen nem ismerte egyéniségét, vetett hátuk leírásából meg nem ismeri soha. Nyugodjék békében!

Szathmáry haláláról a Vigszínház gyász

jelentést adott ki s maga gondoskodik eltemetéséről. A ravatalt a színház előcsarnokában állítják fel a hajnali órákban s onnan fogják, holnap délután három órakor eltemetni.

Az orsz. színész-egyesület ma délelőtt, küldöttségileg kérte föl Halmos János polgármestert, hogy engedélyezze ingyenes sírhelyet, a megboldogult eltemetésére. A polgármester eleget tett a kérésnek s a kerepesi-uti temetőben jelöltetett ki egy megfelelő sírhelyet.

Különfélék.

+ Telefon az Océánon át. Több év óta végeznek kísérleteket oiy telefonösszekötés létesítésére, mely lehetővé tenné az Európa és Amerika közötti beszélgetést. Az eddig végzett kísérletek azon akadtak meg, hogy a gyöngö áramok ily nagy távolság mellett nem idézhettek elő elegendő erős benyomásokat, mert a tenger alatti kábelben az előszónak továbbvitelét annyi körülmény gátolja, hogy értelmes szavak helyett legtöbb esetben csak bugás hallható. Dr. Pupin nevű amerikai ember új találmánnyal ezen akar segíteni. Bizonyos távolságokban, melyeket pontosan meghatározott, megfelelő nagyságu indukciós-tekerceket iktat a tenger alatti kábelbe, amelyek kísérlet szerint lehetővé tennék annak a tengeren át a beszélgetést. Hogy ez az eszme gyakorlatilag tényleg keresztülvihető, azt az a körülmény látszik bizonyítani, hogy egy amerikai telefon társulat a találmányt 1.000.000 koronáért megvette és a szabadság tartamára 375.000 korona évi fizetést biztosított. Eddig az Amerikával való telefonösszekötést a már meglevő távirókábel fölhasználásával gondolták keresztülvihetőnek. Ez új találmány azonban egy új kábel lefektetését kívánna meg, amely kizárólag a beszélgetésre volna használható.

+ Curia's stílus! Egy korosabb aszszonyt megsértett a faluban egy kiszolgált katona, azt mondván neki: »Eh, kendet legjobbnak lett volna ágyuba tölteni, osztán a bosnyák háboruban kilüni.« Az asszony patett a járásbiróságnál becsületsértés miatt, hol a jegyzőkönyv »fejté« így fogalmazták meg: »Jegyzőkönyv a Csorba Mária ágyujának Csutak Mihály általi megtöltése ügyében,»

+ Mire való a zene. 1407-ben, amikor Anglia még katolikus volt, a canterbury érseknél panaszt tettek a zarándokok elleni hogy nagyon nagy lármát csapnak az utakon, dudálnak és tele torokból énekelnek, úgy hogy akik hallják, zavargásra gondolnak és megijednek. Az érsek azt felelte erre, hogy a zenére szükségük van a zarándokoknak, mert elfeledtetni velük az ut fáradalmait és túlharsogja jajkiáltásait azoknak, kik lábait a hegyes köveken megsebzik.

+ A herczeg kívánsága. Anglia jövendőbeli királyának, a kis yorki Edvárdnak a születésnapja volt a minap. Nagypapja, Anglia királya, azt kérdezte tőle, mit kívánna születésnapjára? A kis herczeg így felelt: — Csak egyet! Nagyon szeretnék egy omnibusz tetején kocsikázni.

+ A vasút áldozatai. Szomorú statisztika jelent meg nemrég Angliában az 1900 év folyamán történt vasuti szerencsétlenségekről. A váltóörök közül minden tizenharmadik megsebesült. Az elmúlt évben a vonatok Angliában 136 váltóört öltek meg, 4585-öt pedig megsebesítettek. A fekezők és kalauzok közül minden tizenhetedik megsebesült meg. Ide számítva a hivatalnokokat, kik a vonatok által egy vagy más módon szerencsétlenül járnak, a halottak száma 631, a sebesülteké 15.698. Az utasoknak a veszedelmé sokkal

kisebb. Sok millió utas közül csak tizenhatot ölt meg a vasut. Összesen 135 utas halt meg 2426 megsebesült. Mindent összevéve az országai vasutak a múlt évben 1325 embert öltek meg és 19.572-öt megsebesítettek.

Szüret.

A nagy természet lombját avarnak hullatja, vérét borba önti, hogy megváltsa vele a szomorú embereket. De mielőtt a feledés birodalmában az emlékezés siremlékét állítaná fel, a szüret képében még egyszer kitombolja magát az élet, a szunnyadó, és szunnyadásában is teremő, kéjre sóvárgó élet, legragyogóbb színeit rakja fel ékűl az őszi rózsákra, mintha a pazar szinpompával még egyszer bizalmat akarna lehelni a haldokló mindenségbe.

Hogy miért is nem ültetnek szőlőtöket az emberek sírjára? A legszebb siremlék ez a tüzes nedvet könnyező remeke a faunának, — mely évszázadokra megőrzi tűzességét a gyöngyöző borban. Talán sohasem is volt ős a világon és akkor fogant meg a nagy természet hangulatai között, mikor az első szüretet tartották. Az októberi hangulatokat toll le nem írja soha, talán a haldokló érzi át azokat, a mikor földi fályafutását úgy fejezi be, hogy mosolyogva bucsuzhat el szeretteitől.

No de mit kesergünk, minek pengetünk szívhez szóló hurokat, mikor szüretéről van beszéd. Ez a szó annyi vigságot jelent, mint akár a lakodalom. Hegyen völgyön lakodalom. Van azonban mégis ok a kesergésre: tudni a vigságot a hegyalján s írni róla a redakció szürke falai között. Ezen el lehet keseredni.

NAPI HIREK.

— **Előfizetőinkhez.** Tisztelettel kérjük előfizetőinket, sziveskedjenek a következő évnegyedre előfizetéseiket megújítani. Kérjük azokat is, kik a lap árával hátralelkben vannak, sziveskedjenek ezt mielőbb beküldeni, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

— **A szegényügyi bizottság. ülése.** A szegényügyi bizottság tegnap délután Oláh Károly tanácsnok elnöklete alatt ülést tartott. A bizottsági ülésen néhány kérelem felett döntöttek. Szegények részére utaltak ki kisebb segélyeket, vagy vettek fel közülök a szegény és dologházba.

— **Évi közgyűlés.** A Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjgyuletenek helyi fiókegylete e hó 13-án tartja meg évi közgyűlését a városháza nagy tanácstermében Dr. Wolaffka Nándor vál. püspök elnöklésével, mely gyűlésen való megjelenésre a tagtársakat ez uton is felhívja az elnökség.

— **Ellenőrzési szemle.** A m. kir. Honvédelmi Miniszter ur ó nagyméltóságának folyó évi szeptember hó 19-én költ 70682 számú rendeletévei az ellenőrzési szemlék — a képviselő választásokra való tekintettel elnapoltattak. Az újonnan megállapított tervek szerint a szemlék a következőnapokon tartatnak meg: a) a közhadsereg állományába tartozó legénység; október hó 22, 23, 24, 25, 26 és 28-án az utószemle pedig nov.

hó 14-én és 15-én b.) a honvéd legénység; a már meghirdetett időben, vagyis október hó 17, 18, 19 és 21-én, az utószemle pedig november hó 6-án. c) végre a népfelkelő köteles egyéneké: november hó 6, 7, 8, 9 és 11-én tartatnak meg.

— **Pártgyűlés.** Tegnap délután öt óraker gyűlést tartottak a Szabó Kálmán volt szavazói az Angol Királynő-szálló helyiségében. A gyűlésen a párt volt elnöke, Zádor Lajos mondott megleghangu köszönetet a választóknak bizalmukért és ragaszkodásukért. A gyűlés tagjait egyuttal figyelmeztette a most már egyedül maradt szabadelvűpárti jelölt támogatására, természetesen semmi befolyással, csupán az elv érdekében. A Szabó Kálmán-párt tagjai a következő pótválasztásnál valószínűleg tömegesen fognak Dobieckihez csatlakozni, hogy győzelemre segítsék a szabadelvű zászlót.

— **Megrágalmazott vásárbíró.** Szombati Sándor a híres betörőbenda mindentéle furfangot felhasznált, hogy a az igazságszolgáltatás körmei elől megszabaduljon. Ugy vélte hogy ez ügyének hasznára lesz és a vizsgálóbíró előtt megrágalmazta Könyves Tóth Sándor vásárbírót is. Az vád melyet Szombati Sándor kieszelt, igen súlyos természetű volt. Azzal vádolta meg Tóth Sándort, hogy annak tudomása volt az ő betöréses lopása ikról s habár tudta, hogy a jószágok bűnös uton kerültek, azokra minden alkalommal kiadta a marhaleveleket. Az így megrágalmazott K. Tóth Sándor fegyelmi vizsgálat alá került, amelynek során kétségbevonhatlanul kisért, hogy K. Tóth Sándor teljesen ártatlan s így a vád alaptalan. Most már igen természetes K. Tóth Sándor tett feljelentést Szombati ellen kit tegnap vont felelősségre a törvénytörés. — Ott már megszólalt a Szombati lelkiismerete is. Beismerte maga is hogy a vád hamis volt s a törvénytörés rágalmazást sért nyolcz napi fogházra ítélte.

— **A munkás bosszúja.** Békáson olyan eset történt a napokban, melynek leírása a ponyvairodalom rémregényeiben is tulszamba mehetne. Lung Lajos fűrészgári felügyelő lopáson kapta Kriszta Mojsze oláh parasztot aki a faipar telepen volt alkalmazva. Azonnal elbocsátotta és a munkás kérelmére sem akarta többé visszafogadni. Erre Kriszta Lungné kérte, hogy szőljön a férjének az ő érdekében. Lungné ezt megígérte, de közben járása sikerre nem vezetett. Ekkor a gonosz munkás dühbe jött és fejszével megrohanta Lungné és két kis gyermekét. A szegény gyermekeknek fejét kettészelte fejszével, ezek azonnal szörnyet haltak, az asszony pedig életveszélyesen meg van sebesítve. — A rémes tettel Lung cselédje látta és azonnal rohant segítségért. A munkások a vadállati as emkert üzőbe vették és effogták. — Azonnal átadták a csendőröknek.

— **Uj virágüzlet.** A főpiacson (Nagyfőzsde mellett) uj virágüzlet nyílt meg. Farkas és Harabula műkertészek nyitották ez üzletet, mely méltán ki fogja érdemelni a közönség támogatását. Az illetők már régebben ismeretek, mint ügyes, szakképzett műkertészek s ez üzlet megnyitásával is közönség óhajtanak szolgálni. Lapunkban közölt hirdetésükre e helyen is felhívjuk a figyelmet.

— **Mikor két laczikonyhas mulat.** Egy egy vásár nem mulhatik el nálunk, hogy valami botrány előne forduljon. Most az egyszer on

gedelmet a zsebmetszőktől nem a zsebmetszők csináltak kalamajkát, hanem ezektől egészen eltérő alakok. Ma reggel a laczikonyhasok vig tanyáján csinos kis patáliát rögtönöztek Szabó Róza és Madarasy Mari laczikonyha tulajdonosok. Az eset már annál is érdekesebb, mivel a hősök a női nemhez tartoznak. Történt a dolog, hogy tegnap este a mi dőn a sátorban javában mulattak a vendégek megirigylvén vendégeinek az idői karczostól nyert vidám hangulatát, se szó, se beszéd, magukhoz vették a mi kis költség került a vásáron át birtokukba és aztán faképnél hagyták sátraikat, Szabó Gábor fiakeres járművén eltávoztak egy kis fésztelemben mulatást élvezni, mert a fiakeres sincsen fából. Sorba járták az összes korcsmákat és egyéb mulató helyeket minek volt is eredménye. Csak a reggeli órákban, midőn már se pénz, se posztó — nem volt, vetődtek ismét sátraikba mámorosan. Itt aztán a két amazon hajba kapott valami szóváltás felett, előbb ugyan szóváltás felett, előbb ugyan szóváltás később a kezük ügyébe került traktáltak meg egymás, persze a kivánsi nép sem buzódott vissza a látványosságától. Nagy nehezen sikerült őket kibékíteni, mire mind a ketten hozzá fogtak a fontos sültéshez. A laczikonyhasok azóta mindég emlegetik azt a közmondást, hogy két asszony nem csak heti, de országos vásárt is tud előidézni.

— **A nyomor tragédiája.** Magrendítő tragédia képezi közbeszéd tárgyát Battan. Egy szegény özvegyasszony négy gyermekével a halálba menekült a nyomor elől. A megrendítő esetről az alábbi tudósítást kaptuk: Krasznai Mihályné még néhány évvel ezelőtt jó módban élt mindaddig, amíg férje, aki asztalos volt, meg nem halt s itt hagyta nejét négy apró gyermekkel. Ettől kezdve a nyomor ütött állandó tanyát Krasznaiéknál. Egyideig abból éltek, amit a férj szerzésjairól kaptak, mikor pedig már ezt is eladogatták. Krasznainé napszámba járt. A nehézmunka azonban beteggé tette a boldogtalan asszonyt. Hónapokon át feküdt beteg s mikor már mindenét eladogatta, az utolsó vánkossnak az árából ebédet főzött s azt megmérgezte. Ugy látszik, hogy Krasznainé már rég készült erre. Hosszabb idő óta gyűjtögette a leánderleveleket s tegnapelőtt délben ezeket az összegyűjtött leveleket megfőzte s miután a vizet jól elpároltatta, a sűrű nedvet belekeverte az ételbe, amit közösen fogyasztott el a gyermekekkel. Másnap reggel a szomszédok találták meghalva Krasznaiékat. A holttesteken meglátszott, hogy a mérges anyag iszonyu kinokat okozott a szerencsétleneket.

— **Öngyilkos csendőrtiszt.** Tegnap éjjel a csendőr laktanyában lövés dördült el. A laktanya lakói a hatalmas durranásra felriadtak ágyaikból s kirohantak az udvarra, hol — egyik félreeső helyen — egy csendőr altisztre találtak, ki átlőtt mellel feküdt a földön. A boldogtalan szolgálati fegyverével oltotta ki életét. Az öngyilkosságról azonnal jelentést tettek a szárnyparancsnokságnak, mely rögtön megejtette a vizsgálatot. Az öngyilkos altiszt eddig Kisujszálláson volt csak pár nap óta van áthelyezve. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

— **Közigazgatás.** Keszőváros IX. hivatalos átirat hatóság.

K. L. ka
rom . . . . .
kodása alatt
hetes csészen
mek el is h
engedélyért f

— **Erőszak**

gány tegnap
évos kis fiának
vigye haza az
látta Rostás Já
régebben tartó
nak és a mént
vette tőlle a
végezte tovább
rendőrség rabl
Rostás Jánost.

— **Ellopott**

Anna utca 3
emelt a rendő
pénztárczából
ugy látszik, h
fosztani a tárc
összeget. Nagy
nézte a tárczá
pénzt azt hitte
gel kivette a
ekkor vette a
hiányzik. Nagy
járt a szobába
óta állt az as
totta a nyom

— **Hercze**
író, ki eddig
volt képviselő
bukott. Ellenj
győzte le.

— **Meggá**

ügyminiszteri
dél előtt egy e
véd merénylő
letet szerencs
őrült ügyvéd
11 óraker ug
miniszteriumb
titkárt kerest
ért keresi, m

— **Mert**

A belügy
titkárt azonn
hogy midőn
polgári ruhás

— **Most**

egy detektív.
— **Kár,**
tett! — vála
Erre a r
közveszélyes
vitték, a hol
Béla a neve,
vázsonyi ke
elvü jel
keseredés t
vel az a rő
az oka buk
napok óta j
volverrel. Mi
hogya a szere
áltai a Schw
vittették.

— **Közigazgatási csodabogar.** Budapest székesfőváros IX. kerületi elöljáróságától azt a hivatalos átiratot kapta a székesfehérvári hatóság.

K. L. kaszáró, lakik Székesfehérváron . . . . . utca . . . . . sz. a. itteni tartózkodása alatt száraz dajkaságba adta hat hetes csecsemőjét O. S. néhoz, ahol a gyermek el is hunyt, anélkül, hogy hatósági engedélyért folyamodott volna.

— **Erőszakos cigány.** Rostás Imre cigány tegnap a lóvásárban Imre nevű 10 éves kis fiának átadott 10 forintot, hogy vigye haza az anyjának. A pénz átadását látta Rostás János a kinek már Rostás Imre régebben tartozott. Utánna ment a kis fiúnak és a mentelep közelében erőszakkal elvette tőle a pénzt s mint a ki dolgát jól végezte tovább ált. Rostás Imre panaszára a rendőrség rablás elkövetéséért letartóztatta Rostás Jánost.

— **Ellopott pénz.** Nagy Lajosné Szent Anna utca 30. szám alatti lakos panaszt emelt a rendőrségen, hogy a lakásán levő pénztárczából 50 koronát elloptak. A tolvaj úgy látszik, hogy nem akarta teljesen megfosztani a tárczát mert hagyott benne némi összeget. Nagy Lajosné mindereggl megnézte a tárczát, de hogy látta a bennelevő pénzt azt hitte, hogy meg van. Tegnap reggel kivette a pénzt, hogy ki megy a vásárba ekkor vette észre, hogy az ötven korona hiányzik. Nagy Lajosné nem tudja, hogy ki járt a szobában, mert a pénz már több nap óta állt az asztalon. A rendőrség megindította a nyomozást az ismeretlen tolvaj ellen.

— **Herczeg Ferencz megbukott.** A kiváló író, ki eddig szülötte városának Versecznek volt képviselője, a tegnapi választáson megbukott. Ellenjelöltje Seemayer polgármester győzte le.

— **Meggátolt merénylet.** Széll Ignácz belügyminiszteri államtitkár ellen szombaton délelőtt egy elmeháborodott veszprémi ügyvéd merényletet akart elkövetni. A merényletet szerencsére megakadályozták, mert az őrált ügyvéd maga árulta el tervét. Délelőtt 11 órakor ugyanis beállított az igazságügyminiszteriumba és ott Széll Ignácz államtitkárt kereste. Megkérdezték tőle, hogy miért keresi, mire így felelt:

— Mert agyon akarom löni.

A belügyminiszteriumban időző államtitkárt azonnal értesítették az esetről, úgy, hogy midőn az őrált a miniszteriumba ért, polgári ruhás rendőrök fogadták.

— Most nincs itt az államtitkár — szölt egy detektív.

— Kár, agyon akarom löni, mert tönkretett! — válaszolt az ügyvéd.

Erre a rendőrök ártalmatlanná tették a közveszélyes őráltat s kocsin a rendőrségre vitték, a hol megállapították, hogy Vadnay Béla a neve, veszprémi ügyvéd és a nagyvásonyi kerületben agrárius s szabad elvű jelölt volt. A bukása miatti elkeseredés tette, úgy látszik őráltt s mivel az a rögeszméje, hogy Széll Ignác az oka bukásának, meg akarta ölni s már napok óta járt-kelt a fővárosban töltött revolverrel. Miután a rendőrorvos konstatálta, hogy a szerencsétlen ügyvéd őrált, a mentők általi a Schwarzer féle hidegvíz gyógyintézetbe vitették.

Színház.

Színházi műsor.

Kedden, okt. 8 án. »A« bérletben: A boszorkányvár. Nagy operette 4 felvonásban. Zenéjét szerette: Millöcker Károly.

Szerdán, okt. 9 én. »B« bérletben: Faust. Tragédia 5 felvonásban. Irta: Goethe. Fordította: Br. Dóczy Lajos.

Csütörtökön, okt. 10 én »C« bérletben Szép Heléna. Operette 3 felvonásban.

Pénteken, okt. 11 én »A« bérletben, ujdonságul először: A tartalékos férj. Bohózat 3 felvonásban. Írták: dr. Guthi Soma és Rákosi Viktor.

Szombaton, okt. 12 én »B« bérletben másodsor: A tartalékos férj.

Vasárnap, okt. 13 án, délután 3 órakor Kuruczfarfag. Énekes színmű 3 felvonásban. Irta és zenéjét szerette: ifj. Bokor József. Este fél 8 órakor bérletszünetben: A vízőlőn. Vig színmű énekekkel és tánczokkal 5 felvonásban. Irta Csépreghy Ferencz. Zenéjét szerette Puks Ferencz.

* A hor. Gárdonyi poétikus falusi élet képe az este is szép számú közönséget vonzott. A darabban Komjáthy János ragyogó tatta kiváló tehetségét. Remekül alakította Nagy Gyula Durbincs sógort, Sziklay Göre Gábort, ifj. Szathmáry szerepét ez este Barta vette át s megis játszotta jó igyekezettel.

Kénytelen kaczagás.

— okt. 8.

A méltóságos ur, a kit igen szigorú hivatalnoknak ismernek a minisztériumában, lenn van Abazziában. A napfényes korzón, az elegáns sokaság között sétálgatva találkozik egy újságíróval. Kezet fognak, csatlakoznak egymáshoz és természetesen az első »hoggy vagy?« kérdés után rátérnek a választásokra.

A méltóságos ur roppantul örül, hogy végre akad ember, aki előtt kiöntheti fülháborodásának hullámmó tengerét. Megragadja az újságíró kabátját és elvörösödött arczzal, recsegő hangon kiabálta:

— Hallatlan, uram, hallatlan! Botrány! Egy Pósz kibukik! Egy Tisza Kálmán kibukik! Egy Abrrányi! . . .

Az újságíró kezdte kényelmetlenül érezni magát. És ez természetes is. A sétálók között senki sem értett magyarul és így teljes joggal hihette mindenki azt, hogy a méltóságos ur az újságírót szidja.

Tehát hogy megakadályozza ezt a hiedelmet, úgy kaczagott folyton, mintha valami roppantul mulatságos históriát hallgatna éppen.

— Hát mondja, kell Magyarországon tisztaválasztás? Mi? He? Majd megmondom én, hogy mi kell Magyarországon! Botrány!

— Héhehe!

— . . . Azt hiszi, hogy ez a nép tisztá meggyőződése? Mennydörögös menyköt! Majd megmondom én, hogy micsoda! . . .

— Hihihih!

— Én mondom önnek, uram, én mondom, hogy ez a választás még rosszabb a réginié is. Igenis! Igeniss! . . .

— Hahaha!

A méltóságos ur megütődve nézett az újságíróra.

— Hallja kérem! Mit kaczag maga folyton az én beszédemen? Tehát nem osztja a nézetemet?

— Az utolsó szóig, méltóságos uram! Héhehe!

— Akkor hát mit kaczag? Kikérem magamnak, hogy az én szavaimon kaczagjon. Nem vagyok én dummer Auguszt, nézze meg az ember!

— Óh én feltétlenül tisztelem a méltóságos ur nézeteit, hihihih!

A méltóságos ur most már igazán dühös lett.

— Ugy röhög, mint egy fakutya!

De bezzeg nem nevetett most már az újságíró!

— Haragosan mondta:

— Megtiltom, hogy ilyen hangon beszéljen velem méltóságod!

— Tiltsa meg az inasának, érti?

— Fecsejjen így a kocsisának, érti?

— Majom!

— Marha!

— Ezért még számolnak!

— Helyes! Ezért még meglakol!

A két dzsentimén haragosan összenézett, aztán elváltak. Az egyik ment jobbra, a másik balra.

De az újságírónak egyszerre eszébe jutott a sétáló közönség és kinosan mosolyogni kezdett:

— Hihihih!

Megölte az öcsesét.

Gyilkosság a kukorica miatt.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, okt. 8.

Véres eset tartja izgalomban Szerb-Keresztur és Gyála községek lakosságát. Egy elvetemedett ember ugyanis lelötte az unokaöcsesét egy kocsi kukorica miatt.

Koledin (Tyala) Milán, gyálai lakos, valamikor elég jómódú ember volt, de örökös százkoskodása végre őt is, mint sok más embert a tönk szélére juttatta.

Hogy hitelhez el ne árvereztethessék éppen mindenét, átiratott másfél láncc földet sógorára Jozsimov (Krsir) Máté szerb-kereszturi lakosra, ki ennek ellenében minden évben köteles lett volna egy bizonyos részét a termésnek neki adni.

Jozsimov ezt megis ígérte Koledinnak és minthogy az idén a föld kukoriczával volt bevetve, e hó 2 án, amíg ő a török-kanizsai képviselőválasztásokon járt, meghagyta 18 éves fiának, Szlevkónak, hogy menjen ki a kocsival a gyálai határban lévő kukorica-földre s onnan vigyen két kocsi kukoriczát Koledinnak, a többit pedig hozza haza.

A fiu ennyit el is vitt Gyálára nagybátyjának, ez azonban még egy kocsival követelt. Szlávko erre azt felelte, hogy ő ezt apja engedelmével nélkül nem teheti meg és visszament a szántóföldre, hogy a többi kukoriczát hazaszállítsa.

Erre Koledin kocsit fogadott és ő is kihajtatott a kukoriczaföldre s erőszakkal akart onnan még egy kocsival elvinni. A fiatal Jozsimov ezt mindemáron meg akarta akadályozni s úgy összeveszett nagybátyjával, hogy az revolvért rántott és rásütötte Jozsimovra, de nem talált. Erre még kétszer lött és a harmadik golyó Jozsimovnak éppen a szíve mellett hatolt be.

CSARNOK.

Az uzsorás leánya.

— Regény két kötetben, —

Irtta: **Vitkay Zoltán.**

— Második kötet. — 80.

XXI.

Befejezés.

A hatóság ugyanis elárvereztette a fényes Komlós-palotát minden butorzatával együtt. Egyik csinos íróasztalt Hedry gróf vásárolta meg s annak a fiókjában rátalált a Koracs által Endreitől elrabolt iratra, melyet — állítólag — atyja hagyott hátra részére.

Hedry gróf szerfelett meg volt lepelve az irat által.

Azt sem tudta előbb, hogy e kényes helyzetben mittevé legyen.

Végre elszánta magát, hogy a kasznár től felvilágosítást kér az irat felől.

Egyik délután befogott kocsijába s Aman dától búcsút véve, elhajtattott a váthi uradalomba.

A vén kasznár kit leányának feltalálása s ismételt eltűnése nagyon leverte, kitörő örömmel fogadta a grófot.

— No, valahára ezt is megértem! — mondá. — Ideje is volt már nagyságodnak kitekinteni hozzánk.

— Csak rövid perczeket tölthetek most itt! — felelt a gróf — Oly ügy hozott ki most, melyre nézve öntől várok felvilágosítást.

— Parancsoljon velem, méltóságos uram!

A gróf előkereste az iratot s odanyujtá a vén kasznárnak.

— Ismeri ez iratot? kérdé átható tekintettel.

Endrei mélyen elsápadott s fejéhezkapva térdreerogyott a gróf előtt.

— Ah, elárultak!... Méltóságod már tudja vétkeimet.

Hedry gróf felette álbámult e nem várt jeleneten.

— No, no!... Csak beszéljen!... Mi igaz van ez iratban?

— Bocsánat, méltóságos uram!... Bo lond voltam s gyűlöltém a bankárt.

— Hát aztán?

— Midőn meghallottam, hogy nőül akarja venni méltóságod a leányát, én készítettem ez iratot, hogy a nősülést meghiúsítsam.

— Hát nem igaz?

— Nem ám!... Esküszöm az élő Istenre, hogy magamtól találtam ki az egészét.

A gróf mélyen fellélegzett. Nehéz teher omlott le szívéből s ezután szigorú tekintettel méregette a vén embert.

— Az a kiilyent elkövetetett, egyébre is képes lehet! — mondá komor hangon.

— Kegyelem, méltóságos uram!... Szánom-bánom vétkeimet! — rebegte a vén kasznár, ki önkénytelenül is elárulta magát.

— En önt nem fogom feljelenteni e gonoszságért, hanem innen távoznia kell. Holnaptól kezdve nincs helye nálam! — mondá a gróf.

A vén ember kért, könyörgött, de Hedry gróf hajthatatlan maradt.

— Onnek velem kell jönnie, hogy ez irat hamisságát nóm előtt is bizonyítsa. Utavonuljon fel!

Reszketve állt a kocsiba a vén ember. Könyvei szakállára peregtek le.

Amanda félve, remegve várta férjét.

El volt határozva, hogy bánata okát feddi előtte.

Midőn megérkeztek, hirtelen elébe futott.

— Oh, mint vártalak! — mondá. — Ugy félek, ha nem vagy mellettem!

— Ne félj többé, angyalom! Uzd el a but szivedről s ne busítson a gondolat, hogy

testvérem lennél. Ez a vén ember csinálta az egész dolgot!

Amanda felsikoltott s a vén kasznárhoz lépett.

— Mondja: igaz lenne ez?

— Igaz, méltóságos asszonyom! — rebegte a vén ember.

Amanda tombolt örömeiben s össze csókolgatta szeretett férjét.

— Oh, csak hogy ez a felleg is elvezül életünkről! — mondá kitörő örömmel.

Hedry gróf kifizette a vén kasznárt és elbocsátotta. A váthi uradalomba meg Andrist, a szegedi halászlégyényt alkalmazta, ki szülei odaköltözött!

Amanda többször meglátogatta őket s

Kardos László

áruházában,

Kossuth utca 9.

Az őszi és téli idényre megérkeztek a sok hasznos érdekes és szép árucikkek, u. m.:

Szintartó barchentek, flanellek, flannel takarók, ágyterítők, függönyök, paplanok, madraczok, divány takarók, szőnyegek, kocsis és lópokróczok, bntorszövetek, linoleum és lábtörlik.

Valódi szepeségi-árak, asztalneműek, törülközők, zsebkendők, vásznak, legjobb faj chiffonok, férfi- női- és gyermek kész fehéreneműek, flannel, posztó és selyem alsószojnyak nagy választéban.

a vén Csontosnéval többször elbeszélgettek a multak felett.

Vig, mosolygó élet, örömderűs napok következtek ezután Amandára.

Férje híven szerette s szerelmüket egy kis fiucskával ajándékozta meg az ég.

Hedry gróf felhagyott a fiatalkori ábrándozással. Neje s kis családi köre képezte ezután egész világát.

Amanda szerelme, fenkölt lelkülete, páratlan szívjósága feledtette vele a társadalmi különbséget s eszébe sem jutott többé gyölni nejét azért, hogy egy uzsorásnak volt a leánya.

(Vége.)

TROPON-SUTEMÉNYEK

leg-üzletesebbek és a leg táplálóbbak.

TROPON-CAKES (Biscuits)

igen jóízű teasütemény, nagy fehérnye tartalmánál fogva nagyon tápláló.

TROPON-KÉTSZERŰLT

lább a közönséges kétszerűltről. Tej, kávé, bor mellé a legjobb sütemény egészségesek és betegek számára.

TROPON-KARLSBADI-KÉTSZERŰLT

zsirtalan és azért igen könnyen emészthető sütemény gyöngygyomruak számára.

TROPON-DIABETIKUS-KÉTSZERŰLT

elenyésző cukorliszt-tartalma és nagy fehérnyetartalma miatt a cukorbetegség legjobb tápláléka.

Minden gyógyszerárban kaphatók.

Utalgaztatást ad: **Dr. RÖDER és TSA.**

Dr. LÁSZLO FRIGYES, osztr. magy. Tropon-Budapest, VI. Gyár-u. 7. és táplaszt-gyárai Klosterneuburg-B

A vásártéren nagy vásár alkalmával látható reggel 9 óratól este 10 óráig elsőrangú

PANOPTIKUM

és boncztani muzeum

Oroszországból most érkezett meg sokkal nagyobb és érdekesebb látványossággal, mint volt; 2 nagy óriási sátorban.

Tulajdonos: **WINTER VILMOS** Temesvárról.

A muzeum éle nagyságu mozogható gépi- és viaszalakokból, egy történelmi csoportból és egy néprejzi osz ályból áll, mely minden világítségűk és fajait ismerteti. Tartalmaz továbbá híres szobrok; császárok, és királyok mellszobrait, Lucheni Luigi Erzábet királyné gyilkosa. Bressi Umberto olasz király gyilkosa.

A BONCZTANI MUZEUM

dustartalmu gyűjteményből áll, mely néhány száz praeparatumot és alakot tartalmaz és különféle operációt, közt, törést valamint az ember fejlődését ábrázolja.

Ponorámai képek:

A burok által felrobbantott angol vonat (dologiai vasut) — A zsidók átvonulása a tengeren.

Jön az oroszán! Egy oroszán kizabadulása az állatseregletből a lipocsei vásár alkalmával. Egy vasuti vonat megrohanása az indusok által. Bika viadal viadorokkal. Kivégzés elefántok által Spanyolországban. A vízözön. Halottak égése Kalkuttában. Tevevásár Kairóban. Egyiptomban. Genf városa

Helvétországban a Genfitóval — Tengeri vihar sz angol tengerparton és egy postagőz elmerülése. London argolország fővárosa. A Westminster palota és a St. James park. A temetés. Az osztrák-magyar sarkexpeditió. Tigris, elefánt és viziló vadászat Afrikában. Vértürdő spanyol és amerikaiak között Sant-Jago Cuba szigetén. A hősök csatája Custozában (Olaszország) Albrecht Főherceg ő fensége vezetése alatt. A templomfosztogatás és a keresztények megégetése, a kínaiak által Pekingben. A bur farmok felgyújtása, a burnők és gyermekek fogságba vetése.

A Bur és a Khinai háboru.

A panoptikum és panoráma belépti díja nappal 15 kr. Este 20 kr.

Kisnők és gyermekek charge nélkül 10 krt. fizetnek.

A boncztani muzeumot csak felnőttek tekinthetik meg 15 kr. belépti díj mellett.

Szerdán a boncztani muzeumot csak hölgyek látogathatják.

Magyar, német, vagy román nyelvű jegyzékek a pénztárnál 10 krtól kaphatók.

Hirdetés.

Vb. Gyarmathy József fűszerárkereskedő csőd ügyében közhírré teszem, hogy nevezett csőd ideiglenes választmánya a csődtömeghez tartozó és a csődleltárban 1—381. tételsz. alatt felvett 2319 k. 83 f. beszerzési ár és 1418 k. 04 f.-re becsült fűszeráru cikkek és boltberendezéseknek egy tömegben zárt ajánlati verseny útján leendő értékesítését határozta el.

Az ajánlati feltételek a következők:

1. Ajánlattevő köteles a becsérték 10 %-át, vagyis 141 k. 80 f. bánatpénzt tömeggondnoknál készpénzben letenni.

2. Vevő köteles az árut készpénzben azonnal kifizetni s azokat 14 napon belül elszállítani.

3. A zárt ajánlatok 1901. évi október hó 14-ik napjának d. e. 12 óráig tömeggondnoknál beadandók s azok felett a választmány szabadon határoz.

4. Az áruraktár és bolti berendezés ugyiszintén a csődleltár naponta d. u. 3—4 óra között megtekinthetők.

Debreczen, 1901 október 8-án.

Dr. Nyiri Ernő ügyvéd,
tömeggondnok.

Minden háztartásban nélkülözhetetlen ezikk

Magas rendelet alapján minden kereskedő árusíthatja és orvos szaktekintélyek által ajánlatik a

József táp-tea.

Köhögés, mellfájás, nehéz lélegzés (aszthma) elnyálkásodás ellen az

I-ső számú József táp-tea

(1 doboz ára 50 fillér.)

Nehéz emesztésnél, székszorulásnál, bágyadtságánál, tulhizásnál és mint vértisztító tea orvosi szaktekintélyek ajánlják rendes használatra a

II-ik számú József táp-teát

(1 doboz ára 50 fillér.)

Viszonteladók nagyobb vételnél előnyben részesülnek.

Fő és szétküldési raktár: Vogler József-nél, Budapest

VI. ker. Külső Váci ut 140 szám.

Képviseletet vidékre, minden városba adok.

Uj virág üzlet.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy fő piaczon (Nagyfőzsde mellett)

virág üzletet nyitottunk,

melyet a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg rendeztük be. Csokrok, koszorúk mindenféle virág munkák a legújabb divat szerint

rendkívül jutányos árak mellett kaphatók.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve maradtunk,

Kiváló tisztelettel:

Farkas és Harabula
műkertészek.

Alapított
1862.

TOTTIS és KREN

„AZ ÉSZAKCSILLAGHOZ“

Budapest IV., Bécsi-utca 1. szám.

ajánlják közel 40 éve fennálló és az egész országban legjobb hírnévnek örvendő áruházukat vászon és fehérneműk beszerzésére.

Nagy raktár finom női, uri és gyermek fehérneműekben.

Teljes menyasszonyi kelengyék 1000 koronától 10.000 koronáig, a legjobb minőségért és a legmodorább kivitelért teljes kezeség.

Legnagyobb gyári raktár szőnyegekben, butorszövetekben, takarókban, függönyökben, futókban, gyékényekben stb. legolcsóbb gyári árakon.

Nagyobb bevásárlásoknál, vagy menyasszonyi kelengyék megrendelésénél direkt levélbeli megkeresésre, megbízotunkat teljes mintakollekcióval saját költségünkre küldjük bárhová.

Mintákkal és választék küldeményekkel mindenkori szivesen rendelkezésre állunk.

